

נזיר מג פורים ADDENDUM

משה שווערד

סעודת פורים

ודע, כי אף שלא נהגו לעשות עיקר הסעודה בשחרית וכדברי המ"ב (סק"ח בשם תה"ד) שעסוקים במשלוח מנות, מ"מ עפ"י קבלה²⁶ צריכה להיות סעודת פורים בשחרית דווקא, לכן נכון²⁷ למי שהיכולת והזמן בידו להרבות גם בסעודת שחרית בבשר²⁸ ויין ונרות דולקות ולכוון לצאת בה ג"כ ידי חובת סעודת פורים.

תרפ"ח אות ט"ז. 26. א"ר בשם של"ה הק' מובא בפמ"ג א"א סק"ה "המשובח מי שעושה סעודה בשחרית" וסיים הפמ"ג וכן אני נוהג, ובכה"ח סקכ"ג בשם סידור הרש"ש "ליזהר ולהזדרז לעשות הסעודה אחר תפלת שחרית לכמה טעמים" וכו' עיי"ש עפ"י הסוד. 27. בליקוטי מהרי"ח בשם ס' כסא רחמים שכן נהג הגר"א זי"ע וכן נהג רבו בעל ייטב לב זצ"ל מסיגוט ואף כי מדינא די בסעודה אחת בפורים כדלקמן מ"ב סקט"ו, מ"מ נכון לישוב שוב בסעודה לפנות ערב כדלעיל הערה 25, וכ"ה בלקט יוסר מנהגי בעל תרה"י ומשמרת שלום שם. (28) אמנם באור"ח – ספינקא סק"ד מביא בשם ס' יפה ללב "דמנהגם לאכול ליל י"ד ובוקר י"ד אחר תפלת שחרית מאכלי חלב וגבינה מפני התורה שנמשלה בו והדר קבלוה בימי אחשוורוש וביצה מבושלת כבליל פסח דביקש המן לקעקע ביצתן של ישראל והוא לשון ביעא דבעי רחמי ופרקינן, וכל הלבבות דורש ה'. 29. ובערוה"ש ס"י רמ"ט סעי' ז' שיתחילו בסעודה קודם חצות.

מאכלי סעודת פורים

מנהגי אכילה בפורים

ז. שם: י"א שיש לאכול מאכל זרעונים בפורים זכר לזרעונים שאכל דניאל וחביריו בפורים. ובמ"ב (סקי"א) דאוכלים זאת כלילה הראשונה. ויש³⁷ אומרים שלא דווקא כלילה אלא ה"ה בסעודת היום.

ונוהגין לאכול תבשיל של בשר המכוסה מכל צדדיו בבצק (קרעפלי"ך) וכן נוהגין גם בעיו"כ ובהושע"ר, והטעם³⁸ משום שביו"ט אין שמחה אלא בבשר, והימים הנ"ל שהם ימים טובים רק באיתכסיא, שהם מותרים בעשיית מלאכה, לכן מכסים גם הבשר.

עוד נוהגין לאכול מיני מאפה שיש להם ג' קרנות, לרמז³⁹ את דברי המדרש "כיון שראה המן שלשה אבות מיד ניתש כוחו, וכתיב וכל קרני רשעים אגדע זו המן תרוממנה קרנות צדיק זה מרדכי".

יש⁴⁰ הנוהגין לאכול כליל פורים ובשחרית מאכלי חלב שהורו קבלוה בימי אחשוורוש, והתורה נמשלה לחלב כדכתיב דבש וחלב תחת לשונך.

אות תשמ"ד וליקוטי מהרי"ח עיו"כ ועוד, ועיי"ש עוד טעם בשם זרע קודש כי בשר רומז לדין ובצק שהוא לבן רומז לרחמים ומכסים הדין ברחמים בימים אלו, ופורים כיוה"ב. 39. טעמי המנהגים בשם ס' מטעמים.

טעם: ומשלוח מנות איש לרעהו

מנות אסתר פרק ט הלוי

והר"ר יהודה בן שושן ז"ל כתב, ומשלוח מנות איש לרעהו כמו שהיה עניינם כאיש אחד להקהל כל אחד עם חברו, היפך איש צר ואויב לשון רמיה האומר עם אחד מפורז ומפורד... עוד הוסיפו הפרושים על בני שושן ומשלוח מנות וגו' כי זה רומז כי הם באגודה אחת ובאהבה ואחות ורעות, היפך מה שאמר הצורך מפורז ומפורד.

תרומות סימן קיא הדשן

שאלה: בני אדם השולחים לחבריהם כפורים חלוקים וסדינים וכו"ג, יוצאים ידי משלוח מנות או לאו.

תשובה: יראה דאין יוצאים בהן, דנראה טעם דמשלוח מנות הוא כדי שיהא לכל אחד די וספק לקיים הסעודה כדינא. כדמשמע בגמ' פ"ק (מגילה ז, ב) דאביי בר אבין ורב חנינא בר אבין הוו מחלפים סעודותיהו בהדדי ונפקי בהכי משלוח מנות. אלמא דטעמא משום סעודה היא. וחו נראה דלא אשכחן בשום מקום דמיקרי מנות אלא מידי דמיכלי או דמשתי. וכן דקדק הרמב"ם בלשוננו שכתב וחייב לשלוח שתי מנות של בשר או שתי מיני תבשיל או שתי מיני דאוכלים, ונראה דשתיים בכלל אכילה. ובמתנות לאביונים כתב מעות או מיני מאכלים. אלמא דגבי משלוח מנות סבר דוקא מידי דמיכלי.

שו"ע אורח חיים סימן תכט

(א) שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום: הגה ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח...

משנה ברורה סימן תכט:

(א) שואלין בהלכות פסח - שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהירן על כל הלכות פסח שני

(ב) שלשים יום - ומתחילין מיום הפורים עצמו. ועכשיו נוהגין לדרוש בשבת הגדול ...

פורים שמח!!!
ממשפחת שווערד

1. תוספות מסכת נזיר דף מג עמוד א ד"ה בבית נמי

בבית נמי כיון דאעיל ידיה אסתאב - דאהל המת כמליא טומאה דמי ומיד שהושיט ידו מבפנים כאילו נגע במת ואכתי לא קרינן לא יבא וכי עייל כולי האי טמא ומחולל ועומד הוא ואתרי לא תמצא חיוב לא יבא עם לא יטמא [כיון] שהוא מחולל ועומד לא היה לנו לרבות להחלו למעט מחולל ועומד הוא אלא לדרשה אחריתי כדבסמוך.

1. שיטה מקובצת על נזיר דף מג/א

אלא אמר ר' אלעזר צירף ידו לבית משום טומאה איכא משום ביאה ליכא. כלומר הכניס ידו תחלה לבית לוקה משום טומאה. אבל משום ביאה אינו חייב עדיין כי אם בהכנסו רובו. [דהא] דאמר ביאה מקצת שמה ביאה היינו דוקא לענין ביאת מקדש כדילפינן בפרק כל הפסולין אבל לשאר מילי לא. וכשמכניס אחר כך רובו לבית ליכא משום ביאה דהא מטמא וקאי. הר' עזריאל ז"ל:

1. דף על הדף מסכת נזיר דף מג עמוד א

בגמ': כיון דאעיל ידי' אסתאב וכי'. מבואר בגמ' כאן, דאם הכניס לאהל המת אפ' ראשי אצבעותיו נטמא, והקשה המשל"מ (פט"ז טומאת צרעת הלכה ו') דצ"ע, מה החילוק בין נכנס לבית המנוגע דקי"ל דביאה במקצת לא שמה ביאה וצריך שיכנס רובו דוקא, לנכנס לאהל המת דביאה במקצת מהני לטמאותו? וכתב בקובץ שעורים (עמ"ס פסחים אות קפז) ליישב: באהל המת א"צ דוקא ביאה כדי להיות טמא וסגי בנגיעה וכתבו התורה דאהל המת חשיב כמליא כולה בטומאה, ונמצא כנוגע בטומאה עצמה, ובנגיעה א"צ שיגע בכל גופו וסגי בכל שהוא, משא"כ לטומאת בית המנוגע צריך ביאה "והבא אל הבית", ולביאה צריך דוקא כולו או רובו ככולו.

2. תוספות מסכת נזיר דף מג עמוד א ד"ה הכניס גופו

הכניס גופו טומאה וביאה בהדי הדדי קאתיין - כלומר שהיה כופה ראשו חוץ לבית כמו הלכוף כאגמון ראשו (ישעיה נח).

3. תוספות מסכת נזיר דף מג עמוד א ד"ה והא לא

והא לא אפשר דלא עייל אצבעא דכרעיה תחלה - ולא מצי לאוקמי [בבואו לבית אחורנית דלא שמיה] ביאה כדאמר בפרק ב' דשבועות (דף יז:): ובפ"ק דחולין (דף י:): ולכולהו מצי למיפרך הא לא אפשר דלא עייל מיעוטא ברישא ומטמא ליה בטרם יכנס כדרכו.

17. שו"ת רדב"ז חלק ו סימן רעב

... ואי הוה תני נקטעה ידו ה"א כגון שאין שם ראשו או שאין הראש שלם אבל הראש שלם הכל הולך אחר הראש קמ"ל. א"נ להכי נקט ראשו דדוקא היכא דנקטע לגמרי הוא דלא הוי שלם אבל אם עדיין הראש מעורה עם הגוף אע"פ שנחתכו הסימנים והעורף אביו קרינן ביה דבשאר איברים כגון ידו ורגלו פשיטא שאם עדיין הם מעורים בגוף כיון דאית ליה תקנתא אביו קרינן ביה. א"נ אורחא דמילתא נקט שאין דרך למות אלא בקטיעת הראש לא באחד משאר האיברים ומסתברא לי שאם נקטעה ידו או רגלו או אחד משאר איבריו ולא מת ואח"כ מת אביו שלם קרינן ביה ומטמא לו והיינו דנקט ראשו משום דפסיקא ליה דודאי מת דאי לא תימא הכי הרי שהיה אביו קטע מעיקרא לא יטמא לו וכיוצא בזה לא שמענו:

22. תוספות מסכת נזיר דף מג עמוד ב ד"ה והאי מת

והאי מת מצוה הוא בתמיה והתניא איזהו מת מצוה כל שקורא ואין אחרים עונין אותו - כלומר שאם המת יכול לקרות ויש לו עונין קרובין אין זה מת מצוה והא יש לו לשכור אחרים מתעסקין בו כיון דקא אזיל באורחא כמי שאין לו קוברין דמי, דלא שכיחי אינשי התם פ' ר"י הבא ליטפל במת מצוה אם יש שם ישראל שיכול לטפל אף כי אינו קרובין לא ליטפל בהן [כהנים] קרובים וראיה דאמר בפ' כ"ג (לקמן דף מז.) גבי מת מצוה כ"ג ונזיר יטמא נזיר ואל יטמא כהן וכ"ש כהן וישראל יטמא ישראל ואל יטמא כהן וצ"ע [מהאני] דפ' (האשה רבה יבמות דף פט:): גבי אשתו קטנה יורשה ומיטמא לה ואין כח לעקור דבר מן התורה [ואמאי] יטמא ומשני כיון דקרובין לא [ירתי לה קרי ולא עני] לה קרינן בה והשתא ה"ד אי דליכא מתעסקים אחרים מאי איריא מטעם אשתו תיפוק ליה דאפילו אחריתי נמי מת מצוה גמור היא אלא דאיכא אחרים דיכולים להתעסק וחשוב כמת

מצוה אלמא כהן ומת לפניו ויש שם ישראל ואינו חושש ליטפל חשיב מת מצוה ואר"י דודאי מן הדין לאו מת מצוה התם רק לפי שקרוביה מתרשלים ממנה שוויה רבנן כמת מצוה ואף כי אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ"ע יש כח לעקור תדע דבכולי סוגיא דהתם (לא) מייתי מאשה שנאמנת לומר מת בעלי דהרי עוקרה דבר תורה בקום ועשה אלמא ודאי במקום שיש פנים וטעם יש כח לעקור ודייקא ומנסבא מתוך חומר שמחמירין בסופה.

22. מהר"ץ חיות מסכת נזיר דף מג עמוד ב

תד"ה והאי מת מצוה הוא אף על פי שאין ביד חז"ל לעקור דבר מה"ת. היכא שיש פנים וטעם כו'. ג"ב ע"י מרן כסף משנה פ"ג מהל' נדרים הל"א לתרץ דברי הרמב"ם בנודר לצום ופגע בו חנוכה ופורים דידחה נדרו וע"י ג"כ תשובת הרשב"א סי' קכ"ז דכ' דמשום תקנתא עקרו חז"ל לפעמים לאו הבא מכלל עשה ע"ש:

• רמב"ם יד החזקה הלכות נדרים פרק ג

(ט) הנודר שיצום בשבת או ביום טוב חייב לצום שהנדרים חלים על דברי מצוה כמו שבארנו וכן הנודר שיצום יום ראשון או יום שלישי כל ימיו ופגע בו יום זה והרי הוא יום טוב או ערב יום הכפורים הרי זה חייב לצום ואין צריך לומר ראש חדש פגע בו חנוכה ופורים ידחה נדרו מפני הימים האלו הואיל ואיסור הצום בהם מדברי סופרים הרי הן צריכין חיזוק וידחה נדרו מפני גזירת חכמים.

• כסף משנה על הלכות נדרים פרק ג הלכה ט

ומ"ש רבינו שאם פגע בו חנוכה ופורים ידחה נדרו וכו'... ולענין נשבע להתענות בחנוכה ופורים לדעת רבינו שאפילו בנדרים שחלים על דבר מצוה כתב שאינם חלים על חנוכה ופורים לפי שהם מדבריהם וצריכים חיזוק כ"ש בשבועות שאינם חלים על דבר מצוה דאמרינן בהו שאינם חלים על חנוכה ופורים מההוא טעמא גופיה ... ועכ"ז אני אומר שאין שבועה חלה עליהם איכא למימר שסמך על מ"ש פה שאין נדרים חלים עליהם מפני שצריכים חיזוק וכ"ש שאין שבועות חלות עליהם אבל ר"ח דגבי נדרים כתב דאינם צריכים חיזוק אם איתא דאין שבועה חלה עליהם ה"ל לפרושי בהדיא. ואע"ג דאסיקנא בפ' האשה רבה(דף צ' ע"ב) דדוקא במידי דשב ואל תעשה מצו רבנן עקרי מידי דאורייתא אבל לא מידי דהוא בקום ועשה וה"נ אמרי דלדעת רבינו אין נדרים ושבועות חלים על חנוכה ופורים וקום עשה הוא שהרי אנו אומרים קום אכול.

❖ י"ל דהא אמרינן התם דבמיגדר מילתא מצו עקרי מידי דאורייתא אפילו בקום עשה וחיזוק דברי חכמים בכל מה שדברו בו אע"ג דלא ליהוי ביה מיגדר מילתא גורם לקיים דבריהם במיגדר מילתא שאם היו מזלזלים באחד מדבריהם אתו לזלזולי בכלהו הילכך כל מידי דהוי תיזוק לדבריהם הוי כמו מיגדר מילתא.

❖ ועי"ל שכתבו התוס' בפ' ג' מינים אף כי אין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום עשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ"ע יש כח לעקור והכא מאחר שדברי חכמים צריכין חיזוק שפיר יש פנים וטעם בדבר: